

KLAUS Schilder en cineast

VERSCHEUURE

Klaus Verscheure woont in een vredig Waals dorpje in de buurt van de taalgrens. Toch schildert hij geen vredevolle, pastorale taferelen die de landerige sfeer weerspiegelen. Klaus Verscheure leeft in een wereld waar gewelddadigheid heerst, onze wereld dus.

Klaus Verscheure, *GOED NIEUWS '58*, lambdaprint op dibond, 135 x 90 cm,
foto uit de diptiek *GOED NIEUWS '58*, foto en video

EEN DROOM DIE UITKOMT Na zijn middelbare school wou Klaus Verscheure (°1968) in een artistieke richting en kwam zo bij de animatiefilm terecht. Hij had toen de keuze tussen het KASK (Koninklijke Academie voor Schone Kunsten, Gent) en het RITCS (Royal Institute for Theatre, Cinema and Sound, Brussel). In de Gentse academie lag de nadruk op het artistieke, in het RITCS had men vooral oog voor het ambacht. Klaus Verscheure koos voor het laatste, uitgaande van de idee dat hij eerst de technische competenties moest verwerven vooraleer hij artistiek zijn ding kon doen. Deze houding typeert de kunstenaar. Op het Brusselse instituut kreeg hij dikwijls te horen dat zijn werk te artistiek was, dat hij beter naar Gent zou gaan. Maar hij hield vol en studeerde af als een volleerd animator. Klaus Verscheure: “Mijn droom was animatiefilms maken zoals een schilder schilderijen maakt. Ik ben trouwens afgestudeerd met een voor het RITCS totaal atypisch eindwerk in kleurpotlood op papier.”

Tijdens zijn legerdienst, bij de cinematografische dienst, had hij voldoende tijd om opdrachten voor het leger uit te voeren, zijn eindwerk af te werken, enkele experimentele animatiefilms te maken en te schilderen. Bij zijn afzwaaien kon hij zich meteen als zelfstandige vestigen en animeerde hij voor Atelier 5, die de films rond *Suske en Wiske* maakte.

Ondertussen kreeg Klaus Verscheure de gelegenheid om zijn schilderijen te tonen in een galerie. De eigenaar van een nieuw hotel in Kortrijk kocht een twintigtal werken. Het geluk lachte hem toe. Zou de droom om schilder te worden, en daar van te kunnen leven, in vervulling gaan?

Ook textielontwerper Marc Van Hoe had zijn werk gezien en vroeg Klaus Verscheure om bij hem te komen werken. In het atelier van Marc Van Hoe stonden een paar duizend boeken. Het leek hem wel het Walhalla. Klaus Verscheure kon er een weekje aan de slag om het eens te proberen. Het weekje werd

FOTO: SASKIA VANDERSTICHELE

een jaar en het klikte goed met Marc Van Hoe, die hem meenam naar initiatieven in het buitenland. Klaus Verscheure: “Het enige waar ik toen van droomde was om kunstenaar te zijn, en dat leek zich te realiseren. Ik had het er moeilijk mee om dat te plaatsen. Ik kom uit een zeer traditioneel gezin, ik was toen drieëntwintig en pas getrouwd. Ik had vader thuis altijd gezien met een das en een blazer en ergens zat ik te wachten tot het mij ook zou overkomen. Ik vond dat een verschrikkelijk toekomstbeeld, maar dacht dat het noodzakelijk was om aan de kost te komen.”

Een slechte ervaring met een galeriehouder bracht Klaus Verscheure met de voeten op de grond en hij haalde alle werken terug naar zijn atelier. Hij wou enkel nog deelnemen aan groepstentoonstellingen. Het lot bracht hem bij een productiehuis waar hij storyboards kon tekenen voor reclamefilms. Uiteindelijk mocht hij zelf regisseren en dat leidde weer naar een ander bedrijf waar hij dat voltijds kon doen. Het beviel hem en na enige tijd besloot hij freelance te gaan regisseren. Zo maakte hij tal van fictiefilms en kwam hij in contact met kunstinstellingen en musea. Het inspireerde hem om, naast zijn niet aflatende drang om te

schilderen, ook video in zijn kunst te integreren. Want werken in zijn atelier, dat bleef hij doen.

EXPO 58 EN VAKANTIEGROETEN In 2008 kreeg Klaus Verscheure van de stad Kortrijk de vraag om deel te nemen aan een tentoonstelling naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van Expo 58, de wereldtentoonstelling die van grote betekenis is geweest voor ons land. De deelnemende kunstenaars kregen een budget ter beschikking en volledige carte blanche. Klaus Verscheure besloot om een foto op de voorpagina van een vrouwenblad uit die tijd te reconstrueren met eigentijdse middelen. Hij heeft de foto gescand en omgezet naar 3D. Via de grootte van de vloertegels, waarvan hij de afmetingen kende, kon hij precies berekenen hoe groot de dame was, net zoals de plant en de stoel naast haar. Hij kon ook bepalen hoe hoog de camera stond bij het maken van het oorspronkelijke beeld. Alles werd zeer consciëntieus nagemaakt en in scène gezet. Op de tentoonstelling was naast de gereconstrueerde foto een projectie te zien van heel het werkproces dat er aan was voorafgegaan. De onwaarschijnlijke nauwkeurigheid waarmee de kunstenaar was

Klaus Verscheure, *Holiday Greetings*, gouache op papier, 87 x 61 cm

tewerk gegaan verleende aan de foto een bijzondere status. Dit werk trok de aandacht van een erfgoed-specialiste die toen verantwoordelijk was voor het Fort Napoleon in Oostende. Ze nodigde Klaus Verscheure uit voor een tentoonstelling.

Die kwam er een jaar later. Het ging om een reeks schilderijen onder de titel *Holiday Greetings*. De titel is bedrieglijk. *Holiday Greetings* zijn werken met Guantanamo Bay als onderwerp. De beelden zijn overwegend zwart-wit, soms op heel groot formaat, meestal van een grote eenvoud in krachtige belijning. Opvallend is dat de meeste schilderijen en tekeningen voorzien zijn van een geschilderde omkadering. Het is een afbakening die de kunstenaar zichzelf oplegt, een houvast ook en wellicht een gevolg van zijn job als regisseur waarbij hij voortdurend het kaderen moet bepalen. Klaus Verscheure toonde er niet enkel schilderijen maar ook een reeks foto's van zijn kleinere schilderijen die hij op die manier uitvergroot en presenteert als fotografisch werk.

De tentoonstelling in het Fort Napoleon was de terugkeer van Klaus Verscheure in de kunstwereld. Hij werd gecontacteerd door een Amsterdamse galerie, die zijn werk ook meenam naar Los Angeles en New York.

Klaus Verscheure, *Smiling Face #19*, gouache op papier, 185 x 150 cm

GEWELD Een kunstenaar die Guantanamo Bay als thematiek neemt, is niet echt bezig met de smaak van het publiek en hoe hij dat publiek zou kunnen charmeren. Zijn keuze toont wel iets van hemzelf, hoe hij de wereld ziet en zich daarin positioneert. Klaus Verscheures onderwerpen zijn quasi altijd gerelateerd aan geweld, of het nu geweld is dat door een individu wordt begaan, door een staat of een regime. Hoe onschuldig de titels ook mogen klinken, altijd is er een onderliggende dreiging.

Zo maakte hij een reeks *Smiling Faces*. Het zijn portretten van misdadigers, een glimlach is nergens te bespeuren. De portretten zijn ontdaan van elke anekdotiek, ze zijn koel en afstandelijk, maar ze kunnen ons wel raken.

In *Captured Moments* zijn details te zien van lichamen, gebonden lichamen, dode lichamen, masturberende lichamen, krampachtige lichamen. Zelfs al is een enkel werk misschien niet gewelddadig van aard, toch kan je je niet van enige beklemming ontdoen. Het komt onder meer omdat Verscheure met een vrij liquide plakkaatverf schildert en hij het afdruppen van de verf over het blad of het doek niet verhindert. Dat veroorzaakt een dramatisch effect.

Ook de formaten van zijn werken spelen een rol. Zijn *War Kids* heeft hij zowel op het formaat 150 x 185 cm. op papier als 40 x 40 cm. op doek uitgewerkt. Op papier zijn de schilderijen omlijnd als in een beeldverhaal, op doek is het canvas de grens. Het zijn allemaal elementen die mee het gemoed van de toeschouwer bespelen.

GEEN MENS TE BESPEUREN? Klaus Verscheure schildert niet enkel mensen met een verleden of mensen zonder toekomst, hij schildert net zo goed landschappen, bergen en bomen. En ook de wat bevreemdende schilderijen van alleenstaande bomen, niet enkel uitgevoerd in zwart-wit maar eveneens in een beperkt kleurenpalet, hebben iets *unheimlich*s. Op het eerste gezicht zijn het bomen zonder betekenis, maar ze hebben een geschiedenis. Soms zijn het bomen waaraan mensen werden opgehangen, omdat ze zwart waren

bij voorbeeld. Hier past een verwijzing naar Goya en zijn *Los desastres de la guerra*. Ook in die reeks spelen bomen een rol. Anders dan bij Goya zie je bij Verscheure enkel de boom, met bij uitzondering nog een paar hangende voeten.

Ook de bergen die Klaus Verscheure schildert, kan je heel neutraal bekijken, voor de kunstenaar zijn ze dat niet. Er is altijd wel iets (ergs) gebeurd op de plek die hij weergeeft,

Klaus Verscheure, *Hoping Against Hope*, gouache op doek, 300 x 200 cm

Klaus Verscheure, *Emotion XIII Inconsolable / Troosteloos*, still uit de 14 screen video-installatie *14EMOTIONS / Allegoria Via Dolorosa*, HD, 14 min., Ed 3 + 1 AP

Klaus Verscheure, stills uit de 2 screen video-installatie *ADAM&EVE / EVE&ADAM*, 4K, 23'15", Ed 4 + 2AP

hij laat alleen dat gebeuren niet zien. De kunstenaar bezondigt zich niet aan lieflijke taferelen. Verscheure vertelt dat hij het nodig heeft te weten dat de plek die hij schildert de site was van een indringende gebeurtenis. Hij hoopt dat de kijker aanvoelt dat er iets onbehaaglijks van afstraalt, al zijn de titels van de schilderijen neutraal zoals *Tree of Mountain*, gevolgd door een nummer.

SCHILDER EN DE CINEAST VERENIGD In 2013 realiseerde Klaus Verscheure zijn magistrale video-installatie *14EMOTIONS / Allegoria Via Dolorosa*. Het werk ontstond in de voormalige elektriciteitscentrale in Zwevegem, waar zowel de opnames als de presentatie gebeurden. Verscheure koppelt in dit werk aan elke kruiswegstatie een emotie. Voor de opnames deed hij een beroep op zowel professionele dansers en acteurs als op vrijwillige figuranten. Elk bewegingsfragment dat een statie symboliseert duurt slechts een paar minuten, maar wordt sterk vertraagd afgespeeld zodat elke statie ongeveer veertien minuten duurt. De staties worden op verticale schermen afgespeeld in een grote ruimte en ondersteund door een beklijvende compositie van de singer-songwriter Tom McRae, uitgevoerd door het Spectra Ensemble.

De Christusfiguur in de video wordt vertolkt door een zwarte danser. Ook de figuren van Maria en Maria-Magdalena zijn met zorg gekozen. Hoewel alle acteurs en figuranten hedendaagse kleren dragen is dit niet aan het toeval overgelaten. Als een schilder is de cineast hier te werk gegaan, zich inspirerend op de lange traditie in de westerse schilderkunst. Met heel veel zorg is het clair-obscur, dat door Caravaggio en Rembrandt zo meesterlijk is gehanteerd, een doorgehouden onderdeel van de opnames en bepaalt het heel sterk de sfeer. De uitgesponnen vertraging van de beelden stelt de toeschouwer in de gelegenheid om die beelden te laten inwerken en de extreme schoonheid ervan te proeven. De emoties die bespeeld worden zijn minachting, woede, mededogen, dankbaarheid, ongeloof, machteloosheid, hoogmoed, angst, berusting, droefheid, troost, troosteloosheid, verbijstering en opstand.

Met zijn installatie verbindt Verscheure het heden met het verleden, spreekt hij ons aan via onze wortels. Hij bekritiseert zonder pamflettair te zijn. Hij stelt zowel het schuldgevoel dat een aantal religies ons hebben opgedrongen aan de kaak als dat hij ons een blik gunt op onszelf en op de gewelddadige maatschappij. Hij doet dat gewoon door schoonheid te creëren. Dat doet hij al schilderend en dat doet hij ook als cineast.

—

DAAN RAU

WEBSITE www.klausverscheure.com – Op 7 oktober 2017 ging *Adam & Eve / Eve & Adam*, de jongste videocreatie van Klaus Verscheure in première op het festival *Nuit blanche* in Brussel

